

Zygmunt Perz

"Moderner Atheismus und Moral",
Karl Löwith, Heinz Flügel, Jules
Girardi, Freiburg i. Br. 1968 :
[recenzja]

Collectanea Theologica 41/2, 211

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Moderner Atheismus und Moral (Karl Löwith, Heinz Flügel, Jules Girardi) Freiburg i. Br. 1966, Herder, s. 61.

Pluralizmowi światopoglądowemu współczesnej ludzkości towarzyszy narastające przekonanie o konieczności współpracy ludzi niezależnie od wyznawanych przez nich przekonań religijnych, dla wspólnego dobra życia na ziemi. Trudno mówić o współpracy bez wymiany poglądów w różnych dziedzinach, które bardzo często potrącają lub zakładają sprawy światopoglądu. Stąd wyłania się pragnienie wzajemnego zrozumienia i zarazem szukanie wspólnej płaszczyzny nie tylko w zakresie praktycznego działania, lecz także uzasadnienia tego działania. Ponieważ zaś chodzi o działanie człowieka, dlatego też zagadnienia etyczne, w których dochodzi do głosu to, co znamienne właśnie dla człowieka, budzą żywe zainteresowanie współczesnej pluralistycznej światopoglądowo ludzkości. Przecież w tym, co ludzkie, mogą i powinni ludzie się spotkać, chociaż wiadomo, że właśnie w tej dziedzinie tak bardzo się różnią. Zagadnienia etyczne wiążą się bowiem ze sprawami światopoglądu i religii.

Wydawnictwo Herdera opublikowało w ramach serii *Weltgespräch* materiały z dyskusji poświęconej powiązaniu moralności z religią, pod kątem dialogu wierzących z ateistami. Na publikację składa się kilka opracowań. W pierwszym z nich pt. *Atheismus als philosophisches Problem*. Karl Löwith analizuje zjawisko współczesnego ateizmu w naświetleniu historycznym zwracając między innymi uwagę, że właśnie chrześcijan w pierwszych wiekach spotykał zarzut ateizmu, ponieważ ich zachowanie się różniło się znacznie od stylu życia religijnego świata starożytnego Rzymu. W drugim opracowaniu Heinz Flügel zajmuje się problematyką stosunku religii do moralności w poglądach Alberta Camusa, który w imię humanizmu biedził się na tym, „jak zostać świętym bez Boga”. Główną część rozważań publikacji stanowi opracowanie Jules Girardi, pt. *Überlegungen zur Begründung einer weltlichen Moral*. Autor stara się naświetlić problem, w jakiej mierze można uzasadnić etykę niezależnie od przesłanek religijnych. Jego zdaniem nie należy tego, co świeckie przeciwstawić temu, co religijne, lecz stworzyć etykę ogólnoludzką, która byłaby otwarta na wszystkie wartości dotyczące życia ludzkiego. Wartości etyczne zaś są podobnie autonomiczne w stosunku do dziedziny wartości religijnych jak człowiek w stosunku do Boga, ale pełny swój rozwój osiąga właśnie w Bogu.

W końcowej części publikacji Walter Strolz podsumowuje dyskusję, jaka się wywiązała w związku z przedstawionymi opracowaniami. Uczestniczył w niej również J. B. Metz.

Ton wywodów opracowań świadczy o szczerej chęci zrozumienia współczesnego ateizmu i umożliwienia dialogu w sprawach etycznych między ludźmi o różnym stosunku do religii. Godne zalecenia wydają się pod tym względem szczególnie rozważania zawarte w artykule J. Girardi.

Ks. Zygmunt Perz SJ, Warszawa

R. P. RÉGAMEY OP, *Gewaltlosigkeit*, Wien-München 1966, Verlag Herold, s. 260.

Groźba powszechnej zagłady współczesnego świata narzuca wprost myśl o konieczności wyrzeczenia się wojny w załatwianiu sporów między narodami. W związku z tym narzuca się natarczywe pytanie, czy nie dałoby się w ogóle zrezygnować ze środków przemocy w stosunkach międzyludzkich. Zarazem jednak budzi się wątpliwość, czy tego rodzaju postawa może liczyć na powodzenie.

To niezmiernie ciekawe zagadnienie nasunęło francuskiemu dominikaninowi R. P. Régamey temat rozważań, które wydał pt. *Non-violence et*